

УДК 81.161.2' 373.611 + 81.161.2138

Т.В. СТАСЮК
м. Дніпро, Україна

ПРОЛЕГОМЕНИ СОЦІОКОГНІТИВНОГО ТЕРМІНОЗНАВСТВА ТА СОЦІОКОГНІТИВНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ТЕРМІНА

Стаття інформує про соціокогнітивне термінознавство, окреслює статус напрямку в системі лінгвістичного знання, подає вихідні поняття, основні відомості про сучасну проблематику й перспективи, мету, завдання, методи вивчення термінології в новій парадигмі; проведено комплексний аналіз визначень терміна та вказано на його істотні ознаки крізь призму когнітивної та соціологічної парадигми мовознавства.

Ключові слова: соціокогнітивне термінознавство, термін, термінотворення, семіотична природа терміна, концептуалізація, категоризація, науковий дискурс, професійний дискурс.

У статті обґрунтовано виділення окремого напрямку сучасних досліджень термінологічної лексики – соціокогнітивного термінознавства, представлена проблематика вивчення терміна в соціокогнітивній лінгвістичній парадигмі та систематизовано нові спроби визначення терміна як лінгвосоціокогнітивного феномена.

Актуальність розвідки зумовлена аналізом статусу соціокогнітивного термінознавства в системі лінгвістичного знання, систематизацією сучасної проблематики, виділенням перспектив нового напрямку, його мети, завдань, методів, а отже, нового ракурсу досліджень терміна.

Метою статті є огляд наукових теорій, концепцій, поглядів, проблем, пов'язаних із соціокогнітивним термінознавством, та з'ясування природи терміна з урахуванням соціокогнітивних категорій та їх ознак у термінології.

Для реалізації мети дослідження було поставлено такі завдання: 1) систематизувати наукові погляди в межах соціокогнітивного термінознавства початку ХХІ століття, проаналізувати вихідні поняття, проблематику, перспективи, мету, завдання, методи його вивчення; 2) здійснити огляд визначень терміна, що відбивають соціокогнітивні категорії в термінології.

Наукове значення статті полягає в комплексному аналізі наукових проблем термінознавства, які виокреслюють нову парадигму досліджень – соціокогнітивне термінознавство.

Теоретичну базу розвідки склали концепції термінознавців, присвячені різним аспектам вивчення термінології, наукового дискурсу, професійного спілкування, мов спеціального призначення, наукової та професійної комунікації.

Новизна роботи. Дослідження проводилося в межах інтерпретації найновіших досягнень світової лінгвістики й термінознавства: *німецьких науковців В. Мартіна (W. Martin), А. Верхагена (A. Verhagen), британських дослідників П. Свонпола (P. Swanpall), Дж. Сейджера (J.C. Sager), І. Шліфа (E. Schleef), австрійських лінгвістів Дж. Майкіна (J. Myking), П. Вайсенхофера*

(P. Weissenhofer), канадських лінгвістів І. Мейер (I. Meyer), М.К. ле Хом (M.-C. L'Homme), Дж. Морайя (J. Maurais), африканського дослідника Ю. Махмуда (U.A. Mahmud), арабського лінгвіста Б. Сміта (B.D. Smith), ірландського термінолога У. Бресна (Úna Bhreathnach), дослідників наукової групи бельгійського термінолога Р. Теммерман (R. Temmerman) – К. Кереманса (K. Kerremans), П. де Байера (P. De Baer), Дж. Жао (G. Zhao), Дж. Кінгстона (J. Kingston), Р. Верліндена (R. Verlinden), Ф. Коппенса (F. Coppens), Р. Мірсмана (R. Meersman), І. Дісмейтер (I. Desmeytere), П. Віла (P. Wille); дослідників наукової групи іспанського термінолога П. Фабер Бенітез (Pamela Faber Benítez) – М.Т. Кабре Кастеллі (Maria Teresa Cabré Castellví), А. Реймерінк (Arianne Reimerink), К.М. Лінареса (Carlos Márquez Linares), К. Лопез Родрігес (Clara López Rodríguez), Х.С. Руїза (José Senso Ruiz), Х.А. Прієто Веласко (Juan Antonio Prieto Velasco), М.І. Терседор Санчеза (María Isabel Tercedor Sánchez), М.Р. Кастро Прієти (María Rosa Castro Prieto), М. Вега Експозіто (Miguel Vega Exposito), П.Л. Араузи (Pilar León Araúz), С. Монтеро Мартінез (Silvia Montero Martínez), К. Джименез (Catalina Jiménez), К. Сібел (Claudia Seibel), Дж. Феліу (J. Feliu). До того ж, були проаналізовані найсучасніші здобутки українських термінознавців (А.С. Д'яков, Т.Р. Кияк, З.Б. Куделько, О.О. Селіванова, В.Л. Іващенко, Л.Г. Боярова, С.В. Постриган, І.В. Середюк, В.Я. Юкало, Л.Ф. Борсук, Р.А. Гринюкова, В.Г. Згурська, А.Д. Олійник, О.О. Олійник, О.І. Южакова) та російських термінознавців (О.Й. Голованова, С.Л. Мішланова, Л.Ю. Зубова, В.Ф. Новодранова, І.П. Массаліна, М.Б. Казачкова, Ю.А. Гришенкова).

Соціокогнітивне термінознавство – новий напрям у сучасній парадигмі лінгвістичного знання, сформований на перетині соціолінгвістики, когнітивної лінгвістики, зокрема когнітивної семантики, й термінознавства, який вивчає проблеми виникнення та функціонування терміна в соціальному контексті з урахуванням ментальних процесів людської свідомості – пізнання й інтерпретації світу, категоризації і концептуалізації в мисленні, спілкуванні та управлінні інформацією.

Наукові погляди, концепції, положення соціокогнітивного термінознавства охоплюють **проблематику** когнітивного, когнітивно-соціологічного (змішаного) та соціологічного ракурсів вивчення терміна:

- **когнітивна проблематика**: категоризація і концептуалізація у сучасному термінопросторі (О.І. Южакова [47, с. 34 – 37], В.Г. Згурська [18, с. 142 – 148]); когнітивне підґрунтя категоризації та концептуалізації певної наукової сфери (О.О. Селіванова [42, с. 84 – 95; 43, с. 301 – 307]) і професійної сфери (О.Й. Голованова [10, с. 18 – 25; 11, с. 16 – 17; 7, с. 85 – 91; 9, с. 51 – 54; 8, с. 24 – 31]); репрезентація термінологічних концептів, вивчення їх у розрізі створення динамічних сценаріїв змін, подій, прогресу (П. Фабер [55, с. 9 – 29]); механізми наївної і наукової / фахової номінації (І.В. Середюк [62, с. 338], Р.А. Гринюкова [13, с. 173 – 177]); механізми формулювання дефініції терміна (її складності, ступеня деталізації, узагальнення) (Р. Теммерман [63]); термінологія в гносеологічному та онтологічному аспектах, засіб відбиття структур знання, що організують певну систему, репрезентуючи конкретну сферу діяльності людини (К. Кереманс, Р. Теммерман, П. де Байер [65, с. 177 – 191]); розгляд термінів і терміносистем як динамічних конструктів, що народжуються в дискурсі (мовленнево-розумовій діяльності людини) та змінюють свій зміст і форму в

процесі когніції (П. Фабер [53; 55], К. Джименез, К. Сібел [56]); вивчення еволюції значення терміна в часі (Р. Теммерман [65, с. 177 – 191; 64, с. 35; 65, с. 265 – 277]) тощо.

• **когнітивно-соціологічна проблематика**: особливості відтворення у термінології знань, досвіду, стереотипів, професійного мислення фахівців (В.Ф. Новодранова [35, с. 13]); дискурс носіїв фахового мовлення, терміновживання в комунікації (П. Фабер, С.М. Мартинез, М.Р. Кастро Пріето, Х.С. Руїз, Х.А. Пріето Веласко, П.Л. Арауз, К.М. Лінарес, М.В. Еспосіто [54, с. 107 – 134; 55, с. 189 – 213]), особливості мов спеціального призначення, соціального контексту, «терміна у дії», «терміна у використанні», реального терміновживання (У. Бресна [66, с. 15]), термінотворення й терміновживання у науковій / професійній сфері (В.Л. Іващенко [21, с. 304 – 316], О.О. Селіванова [42, с. 84 – 95], О.І. Южакова [47, с. 34 – 37], Л.Ф. Борсук [2, с. 55 – 62], В.Г. Згурська [18, с. 142 – 148]); **соціокомунікативна** значущість терміна (Л.Г. Боярова [3, с. 13 – 24]).

• **соціологічна проблематика**: термінологія в соціальній практиці, в історико-політичному дискурсі (Дж. Майкінг [60, с. 94]); термін як спеціальна одиниця фахової мови / одиниця спеціального знання, спеціальної комунікації (М.Т. Кабре, Дж. Сейджер, Дж. Фелю, [49, с. 41 – 50; 50, с. 1 – 3; 51, с. 35 – 57; 52]); термінологічне планування як соціолінгвально детермінований процес, його соціокультурні й політичні чинники (Дж. Морай [59, с. 121], Ю. Махмуд [58, с. 100 – 111], Б. Сміт [62, с. 299]); функціонування терміна у фаховій комунікації (С.Л. Мішланова [29, с. 481 – 486; 30, с. 91 – 98; 31, с. 40 – 43; 32, с. 392], Л.Ю. Зубова [19, с. 22], В.Ф. Новодранова, І.П. Массаліна [28, с. 278; 33, с. 45; 34, с. 82 – 84; 38, с. 150 – 153; 36, с. 68 – 70; 39, с. 136 – 140], М.Б. Казачкова [24, с. 255], Ю.А. Гришенкова [14, с. 20], С.В. Постриган [41, с. 14], В.Я. Юкало [48, с. 207]; створення словника третього тисячоліття – ідеального електронного термінологічного словника-репозиторія з репрезентацією динаміки розуміння терміна (Р. Теммерман [64, с. 21]); створення спеціальних електронних матриць на основі шаблонів фахової мови автентичних текстів, які зможуть вибудовувати дефініцію будь-якого термінопоняття, яка змінюватиметься залежно від знань та очікувань користувача (К. Джименез, К. Сібел [56]); термін в умовах «комунікативного шуму» / «девіацій комунікації» / «семантичного шуму» (А.Д. Олійник, О.О. Олійник [40, с. 231 – 239]).

Нова проблематика в своїх надрах породжує питання-положення соціокогнітивного термінознавства: 1) основна одиниця термінознавства – *одиниця розуміння спеціального / наукового / професійного знання* // термінологічний концепт; 2) властивість терміна – інтерпретація світу; 3) термінологічна дефініція складається з модулів розуміння; 4) терміни можуть бути багатозначними; 5) терміни можуть мати синоніми; 6) терміни можуть бути метафорами; 7) термін вербалізує комплексний конструкт із різними рівнями усвідомлення; 8) дефініція терміна – динамічна, з різним обсягом інформації залежно від мети повідомлення; 9) терміноконцепти постійно розвиваються.

З огляду на зазначене, **перспективами розвитку соціокогнітивного термінознавства** є заглиблення в ментальні процеси категоризації та концептуалізації наукового / фахового знання, яке актуалізується в живому науковому / професійному дискурсі з урахуванням соціологічних чинників.

Нова мета зумовила комплекс релевантних *завдань аналізу терміна*: виявлення найістотніших ознак природи терміна як соціокогнітивного явища; втілення в термінах результатів категоризації та концептуалізації наукових / професійних знань; аналіз відтворення у термінології наукового / професійного мислення, досвіду, стереотипів фахівців; вивчення комунікативного потенціалу терміна в науковому / професійному спілкуванні; виявлення когнітивних механізмів формулювання дефініції терміна, термінотворення і терміновживання у науковій / професійній сфері.

Когнітивний аспект вивчення терміна.

В українському термінознавстві сформовано таке бачення терміна: *термін* – *репрезентує спеціальне поняття*, яке вступає у відношення з іншими поняттями у *загальній структурі* наукової або професійної галузі; позначає термінопоняття, яке може бути *динамічним фрагментом інформації у межах спеціальної предметної сфери*; може *репрезентувати спеціальне поняття* у вигляді моделі (шаблону, стереотипу, схеми); може *вербалізувати спеціальний концепт*; *залежить від тематичного контексту*, від місця в системі спеціальних понять галузі тощо [22, с. 51 – 58].

На думку А.Р. Іленкова, *термін* відіграє спеціальну роль у *збереженні й транслюванні знань*, *представляє фрагменти знання* в усій їхній складності, допомагає *означити концепт*; різні терміни мають різне *інформаційне наповнення* [23, с. 24]. Дослідник зазначає, що *термінологія* *репрезентує концептуальні поняття* з певної галузі у вигляді, який дає змогу *обмінювати чи передавати знання* в комплексній формі; розглядає терміни як номінатори концептів і як номінатори властивостей концептів [23, с. 27 – 28].

За визначенням Д.В. Щерби, *термін* – це мовний знак, співвідносний із *поняттям і предметом певної професійної сфери*, який на основі цього співвідношення входить до певної терміносистеми як її невід’ємний елемент [46, с. 237 – 240].

Глибокий аналіз когнітивної природи терміна здійснила О.Й. Голованова, пропонуючи такі визначення: *термін* – це реалізація *механізмів пізнання* тієї чи тієї галузі знань або діяльності, репрезентація *структур спеціального знання*, які є відправним пунктом в *осмисленні професійного простору* і сприяють оптимальній *організації діяльності фахівців* [10, с. 23]; невід’ємна *когнітивна структурна одиниця* мови фахівців, мови професійної орієнтації; «вербалізований результат» *фахового досвіду* [8, с. 118 – 119]; *терміни*, позначаючи найбільш значущі *ментальні об’єкти* професійної діяльності, вербалізують *логічну модель певної системи знання або діяльності* та функціонують як основні *когнітивні орієнтири* в межах цих систем [12, с. 26].

Когнітивні функції терміна аналізує М.М. Володіна, яка зазначає, що *термін* є: *особливою когнітивно-інформаційною структурою*, в якій акумулюється виражене в конкретній мовній формі *професійно-наукове знання*, *накопичене людством* за весь період його існування [5, с. 25]; *носієм колективного професійно-наукового знання*, яке *оптимізує пізнавальну та перетворювальну діяльність* людей [4, с. 3]; *своєрідним записом професійно-наукового знання*.

На думку С.Л. Мішланової, *терміни* – мовні знаки, формування яких відбувається в *діяльності особистості* і має *когнітивно-дискурсивну природу*. Тому

закономірності термінологізації зумовлені закономірностями дискурсу й закономірностями розвитку *професійної мовної особистості* [32, с. 22].

Л.М. Алексеева, С.Л. Мішланова розглядають **термін** як мовний знак, значення якого відображає певні етапи пізнання. Вони визнають термін одним із способів *вербальної репрезентації спеціального знання* [1, с. 200].

Аналогічні ознаки терміна виділяє А.В. Лемов, зазначаючи, що **термін** – це мовна одиниця (слово чи словосполучення) переважно субстанційного характеру, яка конвенційно співвідноситься з поняттям та предметом професійної сфери і слугує для *концентрації, фіксування, зберігання та передавання інформації* [27, с. 77].

В.М. Лейчик кваліфікує **термін** «динамічним явищем, яке народжується, формується, поглиблюється в процесі *пізнання* (когніції), переходу від концепту – мисленнєвої категорії – до вербалізованого концепту, пов'язаного з тією чи іншою теорією, концепцією, яка осмислює ту чи ту *галузь знання* і (або) *діяльності*» [26, с. 21].

О.А. Федотова вважає, що **термінологія** – це вербалізований *результат когнітивної діяльності фахівця*, пов'язаний з осмисленням та освоєнням його професійного досвіду. Терміносистема певної сфери знання / діяльності є своєрідним «відбиттям» того, як *фахівець концептуалізує й категоризує довкілля*, які його елементи для нього релевантні, найбільш значущі [45, с. 10].

Л.В. Івіна визначає **термін** як основну одиницю науки, спеціальних галузей знань і сфер діяльності людини, покликану номінувати об'єкти й процеси та одночасно бути засобом *пізнання навколишнього світу* [20, с. 14].

Т.М. Дрідзе визначає **термін** як *когнітивну одиницю*, яка «задає програму діяльності і поведінки» [17, с. 35].

Когнітивний підхід у термінознавстві розвиває новий погляд на термін як *репрезентант наукового знання, засіб здобування, зберігання та накопичення професійно-наукової інформації*, розглядає його як вербалізований *результат фахового мислення*, засіб об'єктивації *пізнавальної діяльності* людей.

Отже, когнітивна природа терміна виявляється в таких аспектах: **термін** відбиває процеси пізнання, концептуалізації та категоризації, є вербалізатором фрагменту знання різного обсягу, своєрідним засобом здобування, зберігання та накопичення професійно-наукової інформації.

Соціологічний аспект вивчення терміна.

Чимало дослідників визнають **терміни**, за допомогою яких *спілкуються фахівці конкретної галузі знання*, когнітивними структурами, які вимагають *відповідної поведінки* [4 – 5; 21; 39].

В.Л. Іващенко, експлікуючи *соціальну природу терміна*, зазначає, що він *реалізується в соціальному контексті*; зазнає впливу *культурного та прагматичного фактору спілкування, економічного та політичного контексту функціонування*, репрезентує різні комунікативні ситуації, *зазнає еволюції* відповідно до потреб спільноти [21, с. 304 – 316].

О.Й. Голованова формулює думку, що **термін** – це вербалізований результат професійного мислення, вагомий лінгвокогнітивний *засіб орієнтації в професійній сфері* та *важливий елемент професійної комунікації* [8, с. 63].

М.М. Володіна припускає, що **терміни**, за допомогою яких *спілкуються фахівці конкретної галузі*, є особливими *когнітивними структурами – фреймами*

[5, с. 90]; вони є одним з основних способів мовного вираження *спеціальних знань*, засобами *спілкування* в процесі *професійно-наукової діяльності* та оптимізації розвитку *людського пізнання* [5, с. 19].

І.П. Масаліна підкреслює, що *термін* – це слово *спеціальної мови* для *професійного, наукового спілкування*, яке пов'язане з *поняттям*, що належить до професійної або наукової сфери [28, с. 67]; це мовний знак, що фіксує наукове знання, яке пояснюють за допомогою знаків тієї ж системи. Терміни створюють для позначення предметів, явищ, відносин, *комунікативно й когнітивно значущих* лише в *особливому семіотичному просторі*, – просторі тієї чи тієї *професійної діяльності* [28, с. 68].

З.І. Комарова вважає *термін* інформаційно-когнітивною структурою, яка акумулює *спеціальні знання*, необхідні в процесі *наукової комунікації* та *професійно-наукової діяльності* [25, с. 58].

Л.П. Груніна трактує *термін* як одиницю *професійно-наукового знання*, яка є не тільки *об'єктом пізнання*, а й *результатом розумового процесу*, пов'язаного з пізнанням. Розумовий процес фіксується визначенням термінованого об'єкта; *терміни як носії професійно-наукової пам'яті є засобом спілкування в спеціальних галузях життя*, де їх використовують як особливі когнітивні моделі, необхідні в процесі *фахової комунікації* [15, с. 98].

На думку В.М. Лейчика, *термін*, на відміну від інших *одиниць професійної комунікації*, – це *максимально навантажений змістом знак*; його змістова структура має *інтелектуальний характер* [26, с. 62]. Такого ж погляду дотримується В.С. Воропаєва, яка вважає, що *термін* – це одиниця *професійного мовлення*, мета якої найпродуктивніше й економніше *передати інформацію, отримати нове наукове знання або практичний результат* [6, с. 26].

Отже, *термін* відбиває *соціологічний аспект в процесі пізнання та взаємодії в науковому / професійному середовищі*, прагнення науковців / фахівців поділитися своїм умінням і досвідом з іншими, передати власні знання учням, студентам, практикантам, однодумцям, забезпечити ефективність наукової / професійної комунікації через фіксацію основних властивостей пізнаваних предметів або явищ та розкриття їх найістотніших ознак.

Соціокогнітивне термінознавство зайняло свою нішу в річищі нових лінгвістичних парадигм, виявляючи міждисциплінарний характер, об'єднуючи різні сфери знань, акумулюючи досвід суміжних дисциплін, змінюючи підхід і ракурс дослідження своєї основної одиниці. Відповідно, термін сьогодні розглядають у когніції, у соціологічному вимірі, в комунікації. Предметом зацікавлення науковців стають «живі» процеси породження нових термінологічних одиниць, терміновживання в реальному середовищі, відбирання та користування термінологією в соціолінгвальній фаховій спільноті, відтворення в термінології знань, досвіду, стереотипів, професійного мислення фахівців.

1. Алексеева Л.М., Мишланова С.Л. Медицинский дискурс: теоретические основы и принципы анализа. Пермь: Изд-во Перм. ун-та, 2002. 200 с.
2. Борсук Л. Структурно-семантичні та концептуально-когнітивні чинники термінотворення. *Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах*. Вип. 18. Київ, 2009. С. 55 – 62.
3. Боярова Л.Г. Термінологічна лексика в загальномовному тлумачному словнику. *Лексикографічний бюлетень*. Київ, 2008. Вип. 17. С. 13 – 24.

4. Володина М.Н. Когнитивно-информационная природа термина и терминологическая номинация: дисс. ... докт. филол. наук: 10.02.04. Москва, 1998. 345 с.
5. Володина М.Н. Когнитивно-информационная природа термина на материале терминологии средств массовой информации. Москва, 2000. 128 с.
6. Воропаева В.С. Особенности метафоризации как способа терминообразования в итальянском и русском языках. *Вестник Челябинского государственного университета*. Филология. Искусствоведение. 2010. № 22 (203). Вып. 46. С. 25 – 28.
7. Голованова Е.И. Базовые когнитивные понятия и развитие терминоведения. *Вестник Удмуртского университета*. История и филология, 2010. Вып. 2. С. 85 – 91.
8. Голованова Е.И. Категория профессионального деятеля в динамическом пространстве языка лингвокогнитивный анализ: дисс. ... докт. филол. наук: 10.02.04. Челябинск, 2004. 367 с.
9. Голованова Е.И. Когнитивное терминоведение. Челябинск, 2008. 177 с.
10. Голованова Е.И. Лингвистическая интерпретация термина: когнитивно-коммуникативный подход. *Известия Уральского государственного университета*, 2004. №33. С. 18 – 25.
11. Голованова Е.И. Отражение когнитивных механизмов перекатегоризации в терминологии. *Научно-техническая терминология*. Москва, 2006. Вып. 1. С. 16 – 17.
12. Голованова Е.И. Типология единиц профессиональной коммуникации: когнитивно-прагматический аспект. *Вестник Челябинского государственного университета*. Филология. Искусствоведение. 2008. Вып. 19. С. 25 – 29.
13. Гринюкова Р. Інноваційна вербалізація концепту «професіонал» у концептосистемі «новітні інформаційні технології». *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету ім. В. Винниченка*. Вип. 75 (4). Філологія. Кіровоград, 2008. 364 с.
14. Гришенкова Ю.А. Юридический термин как языковой и социокультурный феномен (на материале немецкого языка семейного права): автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.02.19, 10.02.04. Ярославль, 2006. 20 с.
15. Грунина Л. П. Когнитивный аспект исследования терминов. *Филологические науки*. Тамбов, 2010. № 1(5). Ч. I. С. 97 – 99.
16. Д'яков А. Основи термінотворення. Семантичні та соціолінгвістичні аспекти. Київ, 2000. 218 с.
17. Дридзе Т.М. Прогнозное социальное проектирование как этап управленческого цикла: от жизненных ресурсов человека к социальным ресурсам общества. *Прогнозное проектирование: теоретико-методологические и методические проблемы*. Москва, 1994. С. 35.
18. Згурська В.Г. Когнітивно-перекладацький аспект вивчення лексичних інновацій сфери Інтернет та комп'ютерних технологій. *Вісник Сумського державного університету*. Філологічні науки. 2005. № 5. С. 142 – 148.
19. Зубова Л.Ю. Английские медицинские аббревиатуры как часть профессиональной языковой картины мира (на фоне их русских и французских аналогов): автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.02.04. Воронеж, 2009. 22 с.
20. Ивина Л.В. Лингво-когнитивные основы анализа отраслевых терминосистем (на примере англоязычной терминологии венчурного финансирования). Москва, 2003. 304 с.
21. Іващенко В.Л. Соціолінгвістичний і соціокогнітивний напрями досліджень у сучасному зарубіжному термінознавстві. *Життя у слові*. Київ, 2011. С. 304 – 316.
22. Іващенко В.Л. Фреймове і комунікативне термінознавство в зарубіжній лінгвістиці. *Мовознавство*. 2014. №1. С. 51 – 58.
23. Іленков А.Р. Термінологія та її роль у представленні знань. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Проблеми української термінології. 2009. № 648. С. 24 – 29.

24. Казачкова М.Б. Профессиональный язык как отражение профессиональной культуры: на материале русского и английского вариантов профессионального языка авиации: дисс. ... канд. филол. наук: 10.02.20. Казань, 2008. 255 с.
25. Комарова З.И. Семантические проблемы русской отраслевой терминологии: дис. ... докт. филол. наук: Екатеринбург, 1991. 401 с.
26. Лейчик В.М. Терминоведение: Предмет, методы, структура. Москва, 2006. 256 с.
27. Лемов А.В. Система, структура и функционирование научного термина (на материале русской лингвистической терминологии). Саранск, 2000. 192 с.
28. Массалина И.П. Дискурсивные маркеры в английском языке военно-морского дела. Калининград, 2009. 278 с.
29. Мишланова С.Л. Анализ восприятия медицинских метафорических терминов. *Известия Самарского научного центра Российской академии наук*. 2010. Т. 12. №3(2). С. 481 – 486.
30. Мишланова С.Л. Когнитивный аспект медицинской коммуникации. Теория коммуникации & прикладная коммуникация. *Вестник Российской коммуникативной ассоциации*. Ростов-на-Дону, 2002. Вып. 1. 200 с.
31. Мишланова С.Л. Семиотические аспекты терминологизации. *Вестник Челябинского государственного университета*. Филология. Искусствоведение. 2011. № 24. Вып. 57. С. 40 – 43.
32. Мишланова С.Л. Термин в медицинском дискурсе: Образование, функционирование, развитие: дисс. ... докт. филол. наук: 10.02.19. Москва, 2003. 392 с.
33. Новодранова В.Ф. Взаимодействие когниции и коммуникации в терминообразовании. *Научно-техническая терминология*. Москва, 2003. Вып. 2. С. 45.
34. Новодранова В.Ф. Когнитивное терминоведение. *Общее терминоведение: энциклопедический словарь*. Москва, 2006. С. 82 – 84.
35. Новодранова В.Ф. Когнитивные аспекты терминологии *Материалы первой международной школы-семинара по когнитивной лингвистике*. Тамбов, 1998. Ч. 1. С. 13 – 16.
36. Новодранова В.Ф. Когнитивные науки и терминология. *Научно-техническая терминология: Научно-технический реферативный сборник*. Москва, 2000. Вып. 2. С. 68 – 70.
37. Новодранова В.Ф. Мифологические концепты как когнитивные основания психологической терминологии. *Филология и культура: материалы IV Междунар. науч. конф.* Тамбов, 2003. С. 338.
38. Новодранова В.Ф. Проблемы терминообразования в когнитивно-коммуникативном аспекте. *Лексикология. Терминоведение. Стилистика*. Москва – Рязань, 2003. С. 150 – 153.
39. Новодранова В.Ф. Типы знания и их репрезентация в языке для специальных целей (LSP). *Когнитивная лингвистика: новые проблемы познания*. Москва – Рязань, 2007. Вып. 5. С. 136 – 140.
40. Олійник А.Д., Олійник А.А. Прагматичні аспекти термінотворення та проблеми «комунікативного шуму» (на прикладі економічних терміносистем). *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України*. Філологічні науки, 2009. Вип. 137. С. 231 – 239.
41. Постриган С.В. Усталені словосполучення в німецькому юридичному інституційному тексті: лінгвокультурологічний та комунікативно-прагматичний аспекти: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04. Київ, 2009. 14 с.
42. Селіванова О.О. Когнітивне підґрунтя термінотворення: методика аналізу. *Вісник Харківського національного університету*. Методологічні засади лінгвокогнітології. 2008. С. 84 – 95.
43. Селіванова О.О. Психолінгвістичне та когнітивне підґрунтя моделі породження номінативних одиниць. *Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского*. Филология. Симферополь, 2007. Т. 20 (59). № 3. С. 301 – 307.

44. Середюк І.В. Філософська термінологія в сучасному британському інтелектуальному романі: семантика і функціонування: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04. Київ, 2010. 338 с.
45. Федотова Е.А. Когнитивно-дискурсивний аналіз спеціального мовного стилю «безопасность производства и технологических процессов» (на матеріалі німецької наукової літератури): автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.19. Калінінград, 2011. 21 с.
46. Щерба Д.В. Термін та його дефініція як головні онтологічні поняття термінознавства. *Вісник Житомирського державного університету ім. І. Франка*. 2006. № 28. С. 237 – 240.
47. Южакова О.І. Концепт як головна одиниця когнітивної лінгвістики в аналізі терміносистем (на матеріалі термінології холодильної техніки). *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Проблеми української термінології. 2010. № 675. С. 34 – 37.
48. Юкало В.Я. Мовні стереотипи в комунікаціях лікаря: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Київ, 2003. 207 с.
49. Cabré M.T., Feliu J. Terminología y cognición. *II Simposio Internacional de Verano de Terminología*. Barcelona, 2001. P. 41 – 50.
50. Cabré M.T., Sager J.C. Preface: towards a theory of terminology. *Terminology*. 1998/1999. Vol. 5. № 1. P. 1 – 3.
51. Cabré M.T. Elements for a theory of terminology: Towards an alternative paradigm. *Terminology* 2000. 6(1). P. 35 – 57.
52. Cabré M.T. La terminología. Representación y comunicación. Barcelona, 1999.
53. Faber P. The Cognitive Shift in Terminology and Specialized Translation / MonTI: Monographs in Translation and Interpreting: A (Self) Critical Perspective of Translation Theories. Una visión (auto)crítica de los estudios de traducción. 2009. №1. P. 107 – 134.
54. Faber P., Martínez S.M., Castro Prieto M.R., Ruiz J.S., Prieto Velasco J.A., Araúz P.L., Linares C.M., Expósito M.V. Process-oriented terminology management in the domain of Coastal Engineering. *Terminology*, 2006. Vol 12. №2, P. 189 – 213.
55. Faber P. The dynamics of specialized knowledge representation: Simulational reconstruction or the perception–action interface. *Terminology*, 2011, Vol 17, № 1, P. 9 – 29.
56. Jiménez C., Seibel C. From expert knowledge representation to controlled language: Flexible definitions for coastal process concepts, 2007. 13 p.
57. Kerremans K., Temmerman R., De Baer P. Construing domain knowledge via terminological understanding. *Linguistica antverpiensia*. 2008. №7. P. 177 – 191.
58. Mahmud U.A. Sociolinguistic determinants in terminology planning: the case of Mauritania. *Termia 84: terminologie et coopération internationale: la terminologie, outil indispensable au transfert des technologies*. Colloque international de terminologie, eds. G. Rondeau & J.C. Sager, Girsterm, Québec, 1986. P. 100 – 111.
59. Maurais J., Terminology and language planning. *Terminology: Applications in Interdisciplinary Communication*, eds. H.B. Sonneveld & K.L. Loening, John Benjamins, Amsterdam & Philadelphia, 1993. P. 111 – 126.
60. Myking J. Siosioterminologi, ein modell for Norden? I terminologins tjänst. *Festschrift för H. Picht på 60-årsdagen*, eds. A. Nuopponen, B. Toft & J. Myking, Vaasan Yliopiston julkaisuja, Vaasa, 2000. P. 94.
61. Sager J.C. Classification and hierarchy in technical terminologies. *Informatics 2. Proceedings of a Conference held by the ASLIB Coordinate Indexing Group*. 25 – 27.04.1974. New College Oxford. Horsnell, 1974. P. 73 – 85.
62. Smith B.D. Language choice and terminology for national development in Negara Brunei Darussalam. *Terminology*, 1994. Vol. 1. № 2. P. 291 – 301.

63. Temmerman R. How can specialized dictionaries account for variation and the dynamics of understanding? Fourth WU Symposium on International Business Communication «Dictionaries and Beyond», 2011.
64. Temmerman R. Towards New Ways of Terminology Description. The sociocognitive approach. Amsterdam: John Benjamins Publishing company, 2000. 258 p.
65. Temmerman R., Kerremans K. What will be considered a term? From static terminology description to dynamic terminology processing. Proceedings of the LSP conference, 2005. P. 265 – 277.
66. Úna Bhreathnach. A best-practice model for term planning. Dublin. 2011. Vol. 1, 224 p.

Tetyana Stasyuk

PROLEGOMINES OF SOCIOCOGNITIVE TERMINOLOGY AND SOCIOCOGNITIVE INTERPRETATION OF THE TERM

The article introduces sociocognitive terminology, defines the status of the direction in the system of linguistic knowledge, provides initial concepts, basic information about contemporary issues and prospects, purpose, tasks and methods of terminology research in the new paradigm; carries out a comprehensive analysis of the definitions of the term, points to its essential features through the prism of the cognitive and sociological paradigm of linguistics.

The main results of the research compose the following provisions:

1. Sociocognitive terminology problems cover the issues: 1) the main unit of terminology is the unit of understanding [of scientific knowledge / professional knowledge] / terminological concept / scientific concept / professional concept; 2) term moves cognition, determinates the worldview; 3) term definition is formed of modules of understanding; 4) term can be polysemic; 5) terms can have synonyms; 6) terms can be metaphors; 7) term verbalizes a complex construct, comprehended gradually; 8) term definition is dynamic, transferring various amount of information depending on message aims; 9) term concept evolves continually.

2. In cognitive aspect, we consider a term to be: 1) a representative unit of scientific / professional knowledge; 2) a product of verbalization, storing and accumulating scientific / professional information; 3) a verbalized result of scientific / professional cognition, thinking; 4) informational and cognitive structure which accumulates special knowledge.

3. In sociological aspect, we consider a term to be: a) a mean of transmission of socially meaningful knowledge, scientific / professional experience, b) a mean of providing the effectiveness of scientific / professional communication through fixing the basic properties of objects or phenomena; c) a mean of correction of term-content in various communicative processes, creation of understanding between scientists and experts.

Key words: sociocognitive terminology, term, terminology, semiotic nature of the term, conceptualization, categorization, scientific discourse, professional discourse.